

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА:
КРАЦІ ПРАКТИКИ І ПРОЕКТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА: КРАЦІ ПРАКТИКИ І ПРОЕКТИ

Випуск 4

Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
Житомир
2022

*Рекомендовано до друку рішенням
кафедри соціальних технологій
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №7 від 08 лютого 2022 року)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Редакторка, упорядниця: докторка педагогічних наук, доцентка **Надія Павлик**
Коректорка: кандидатка філологічних наук **Людмила Золотюк**

Свідоцтво Державної реєстраційної служби України КВ №23548-13388Р від 22.06.2018 р.
Навчальне, науково-популярне видання

Неформальна освіта: кращі практики і проекти : журнал / за ред. Н.П. Павлик.
Житомир : Вид-во Житомирського держ. ун-ту імені І. Франка, 2022. Вип. 4. 42 с.

Обкладинка: Ірина Лисенко
Макетування: Надія Павлик
Коректура: Людмила Золотюк

© Житомирський державний університет імені Івана Франка
© Автори статей

УДК 378.147:364

ЗМІСТ	
ВИДАВНИЧИЙ ПРОЄКТ «НОТАТНИК-ЩОДЕННИК ДЛЯ БАТЬКІВ І ДИТИНИ» Людмила Золотюк	2
ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОСОБАМ З ІНВАЛІДНІСТЮ Тетяна Хмуровська	7
ЕМПАТІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ У ПОПЕРЕДЖЕННІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: КАСКАД ТРЕНІНГІВ Надія Павлик, Світлана Ходакова	11
МІСІЯ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ. XXI МІЖНАРОДНИЙ «ТИЖДЕНЬ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ» ЮНЕСКО В УКРАЇНІ Сергій Болтівець	18
РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗА ДОПОМОГОЮ МИСТЕЦТВА: НА ПРИКЛАДІ МІЖНАРОДНОГО ХУДОЖНЬОГО СИМПОЗИУМУ-ПЛЕНЕРУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ «МИСТЕЦТВО БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ» Оксана Кравченко, Галина Кучер, Інна Молоченко	24
СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СФЕРІ: ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ Світлана Коляденко	28
СТУДЕНТСЬКИЙ КОНКУРС СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ «ПОДОРОЖУЄМО БЕЗ БАР'ЄРІВ» Оксана Кравченко, Катерина Чупіна	31
СТУДЕНТСЬКИЙ ПРОЄКТ ІЗ СОЦІАЛЬНОГО МАПУВАННЯ «КАРТА СОЦІАЛЬНИХ УСТАНОВ» Ірина Купрійчук, Павлина Масон	34
ШКОЛА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ, ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ, КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ І БАТЬКІВ Світлана Коляденко	39
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ І АВТОРОК	41

Людмила Золотюк,
Житомирське територіальне відділення Малої академії наук України
НОТАТНИК-ЩОДЕННИК ДЛЯ БАТЬКІВ І ДИТИНИ

ВИДАВНИЧИЙ ПРОЄКТ**ОРГАНІЗАТОРИ ПРОЄКТУ**

- Житомирський Обласний Центр Молодіжних Ініціатив
- Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Житомирської міської ради

КОМАНДА ВОЛОНТЕРОК

- *Людмила Золотюк* – кандидатка філологічних наук, методистка Житомирського територіального відділення Малої академії наук України;
у проєкті – ініціаторка ідеї, проєктна менеджерка, координаторка видавничих і організаційних процесів.
- *Надія Павлик* – докторка педагогічних наук, дослідниця неформальної освіти, доцентка кафедри соціальних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка;
у проєкті – учасниця креативної групи, консультантка-експертка, модераторка вікторини з нагоди Міжнародного дня захисту дітей (01 червня).
- *Сніжана Герасимчук* – кандидатка філологічних наук, авторка матеріалів для Zhytomyr.Travel, керівниця проєктів Житомирського обласного центру молодіжних ініціатив, менеджерка з комунікацій Комунального підприємства «Житомирводоканал», волонтерка;
у проєкті – учасниця креативної групи, медіаконсультантка, модераторка презентаційних вікторин.
- *Любов Недашківська* – учителька початкових класів Загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 7 імені В. В. Бражєвського (м. Житомир);
у проєкті – співупорядниця розділів у виданні «Теми для наших затишних бесід із Дитиною».

- *Світлана Іванова-Голан* – учителька Житомирської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 22 імені В. М. Кавуна;
у проєкті – співупорядниця розділів у виданні «Теми для наших затишних бесід із Дитиною».

ОСНОВНА МЕТА ПРОЄКТУ

розвиток усвідомленого та рівноправного батьківства як партнерства.

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ ПРОЄКТУ

діти, їхні батьки, дідусі, бабусі та рідні люди дитини.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

- привернуто увагу цільової аудиторії до теми відповідального батьківства;
- видано «Нотатник-Щоденник для Батьків і Дитини» (100 прим.), який покликаний сприяти розвитку конструктивних і щасливих взаємин дорослих і дітей у родині, основаних на відповідальності, рефлексії, усвідомленості з боку дорослих, що може допомогти дитині почуватися в безпеці, свободі та сприятиме розвитку її творчого потенціалу;
- запропоновано активності (вікторини через соціальні медіа – Facebook), які спонукали батьків, прабатьків, рідних людей дитини до взаємодії з нею на основі мови прийняття, емпатії та порозуміння.

ОЦІНЮВАННЯ ПРОЄКТУ

КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ

- видано 100 примірників «Нотатник-Щоденник для Батьків і Дитини»;
- підготовлено та проведено 2 тематичні вікторини з нагоди Міжнародного дня захисту дітей і Дня молоді (червень 2020 року);
- в обох вікторинах узяло участь до 40, в основному, учасниць;
- 5 ключових волонтерів реалізували проєкт і його активності;
- підготовлено та видано 2 матеріали в ЗМІ й до десяти дописів у соцмережі Facebook.

ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ

Увага до активностей проекту, особливо – першої вікторини, організованої до Міжнародного дня захисту дітей, надає підстави робити висновок, що в цілому мета через основні завдання досягнута навіть за обставин переформатованого плану «Б» у зв'язку з карантинними обмеженнями.

Слідкуючи за перебігом запропонованих презентаційних заходів, спілкуючись із учасниками вікторин, спостерігається тенденція, яка, у цілому, притаманна всьому сучасному українському суспільству. Найбільш активні в заходах були саме жінки. Чоловіки до заходів були залучені за проханням жінок. Таке спостереження нашою командою роздуми, що в Україні більше розвинуте відповідальне материнство. А ось відповідальне батьківство чи татусівство, певно, що не «вирівнялося» сповна з материнством. Що ж, це може стати приводом для менеджерів більш локальних проєктних пропозицій щодо розвитку почуття відповідального татусівства.

Наша команда більше отримала цікавих, удячних відгуків щодо врученого видання за участь у вікторинах. Сподіваємося, що призначення «Нотатника-Щоденника для Батьків і Дитини» буде зрозумілим і натхненням для здійснення.

За результатами першої вікторини з нагоди Міжнародного дня захисту дітей підготовлено й опубліковано інформаційний матеріал:

ЖИТОМИРЯНИ «ЗІБРАЛИ ДИТЯЧІ ПЕРЛИНКИ» ДО МІЖНАРОДНОГО ДНЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ / ЖИТОМИРСЬКА МІСЬКА РАДА. URL: [HTTP://ZT-RADA.GOV.UA/?3398\[0\]=11214](http://zt-rada.gov.ua/?3398[0]=11214) (ДАТА ПУБЛІКАЦІЇ 11.06.2020).

А також матеріал у жанрі інтерв'ю з психологами Галиною та Михайлом Городками, що може допомогти у вихованні та розвитку дітей, а передусім – самих себе, який щиро радимо:

ЗОЛОТЮК Л. ГАЛИНА ТА МИХАЙЛО ГОРОДКИ: «НЕНАСИЛЬНИЦЬКЕ СПІЛКУВАННЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ З УСВІДОМЛЕННЯ САМОГО СЕБЕ» / ФОТО МАРТА ЯРОЦЬКА. URL: [HTTP://WWW.ZHYTOMYR.TRAVEL/GALINA-TA-MIXAJLO-GORODKI-NENASILNICKE-SPILKUVANNYA-POCHINAYETSYA-Z-USVIDOMLENNYA-SAMOGO-SEBE/](http://www.zhytomyr.travel/galina-ta-mixajlo-gorodki-nenasilnicke-spilkuvannya-pochinayetsy-a-z-usvidomlennya-samogo-sebe/)

(ДАТА ПУБЛІКАЦІЇ 28.02.2020).

ВІДГУКИ ПРО ПРОЄКТ

Ми щасливі, що отримали й відгуки як від учасників наших заходів, так і у ЗМІ.

Щасливі тому, що ідея розпочалася з конкурсу творчих ідей («Жіноча ліга / Women's League») і увінчалася перемогою у Всеукраїнському конкурсі проєктних ініціатив «Волонтерство: від усвідомлення до дії».

Але за найбільший скарб у проєкті вважаємо, певна річ, перлинки дітей, зібрані за подіями проєкту. Потішмося разом хоча би з декотрих:).

- Пані Олена:* Ідея – супер! Часто ловлю себе на думці про цікаві вислови сина, однак дійсно не встигаю записати, усе покладаюся на пам'ять. Хоча запис олівцем краще, ніж геніальна пам'ять. Тому із свіженького: Артему 6 років, прочитали нещодавно книгу «Емоціємір Крокодила Дила» – суперова книга про емоції – Веселинка, Понурик, Завида, Обіймась, Червонійка, Здивувака, Гидун, такі цікаві Емі. Сину дуже сподобались. Через день каже, що придумав свої емоції – Ідейлик (емоція, коли тишишся від винаходу), Цілувась і Ніжнясь (коли ніжишся і цілуєшся). Так у нашій сім'ї оселилися нові слова на означення таких дорогих емоцій;)
- Пані Вікторія:* Цікава ідея! Діти зараз таке «видають», що всього й не запам'ятати. У нас донечка, їй 2,8 роки. [...] Одного разу вирішили вивчити українську пісню «Несе Галя воду». Моя донечка вмить усе перекрутила на свій лад: «Несе Галя воду корова пасеться...». Чому саме так у неї вийшло, бо сусідку нашу звати Галя і, дійсно, її корова не далеко від нас пасеться.
- Пані Ірина:* Якось моїй Марті довелося посидіти на дієті)). І от вона жалібно дивиться на мене і каже: «Мама, тобі не здається, що в моєму житті забагато супу і чаю?))». Або якось, коли ми йшли із садочка, вона видала: «Мам, хочеш дізнатися мої плани на твою зарплату?))»
- Пані Галина:* Сидить мій син перед тарілкою борщу, але їсти не хоче. Я говорю:
– Нумо швидше їж, уже хлопці в футбол вийшли гуляти...
А він так тихо говорить:
– Сидиш тут, сидиш, а життя проходить...

- *Пані Ірина:* Читаємо з Поліночкою (було їй на той час майже 4 роки) казку «Спляча красуня». У кінці для батьків у допомогу питання, які можна поставити дитині. Запитую:
 - Як ти думаєш, що відчували батьки принцеси, почувши страшне прокляття від чаклунки про те, що їхнє дитя засне аж на 100 років. Вони ж її так люблять... Що б ти порадила королю і королеві?Дитя весь час зосереджено слухала. Обличчя мінялося, передавало весь спектр емоцій: жаль, страх, обурення. Зрештою видала рішення:
 - Просто... Просто нада успокоїться...Мудрість вустами дитини: «У будь-якій незрозумілій ситуації, треба просто заспокоїтись 😊».
- *Пані Юлія:* Вітання! Цитата з 6-років: «Мама, будь ласка, напиши вчительці, що я не зробила урок, бо займалась бізнесом. Організацією бізнесу!»
- *Пані Тетяна:* Синулі майже чотири рочки, на прохання, що я сама зроблю собі каву, у відповідь чую: «Мамо, не тріпай мені нерви, я зараз сам зроблю тобі каву»). А сьогодні у мами була кава із м'ятою (провів маленький дослід, чому чай мама п'є із м'ятою, а каву – без м'яти). Довелося скуштувати).

УСІМ БАТЬКАМ ЩАСЛИВОГО, РАДІСНОГО ТА ВЕСЕЛОГО

ЧАЮВАННЯ З ДІТКАМИ!

Тетяна Хмуровська,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОСОБАМ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Нині в Україні розвивається ринок соціальних послуг [1], а соціальні послуги, орієнтовані на населення, розвиваються на первинному рівні (у громадах) [2] відповідно до європейських тенденцій [3; 4] та вітчизняних процесів децентралізації [5]. Законодавство України [6; 7] передбачає, що соціальні послуги можуть надавати неурядові, особливо громадські організації, а ці послуги можуть закуповуватись державою через конкурентні механізми соціальних закупівель та прямих контрактів. Участь громадських організацій у наданні соціальних послуг наголошується в новому Законі України «Про соціальні послуги» [8], який набув чинності у 2020 році.

МЕТА

розглянути досвід діяльності Громадської спілки «Всеукраїнська спілка громадських організацій «Конфедерація громадських організацій інвалідів України» щодо захисту прав та інтересів, а також надання соціальних послуг людям з інвалідністю.

РЕЗУЛЬТАТИ

Нині в Україні діє понад 20 тис. громадських організацій різної спрямованості, з них понад 1 тис. – громадські організації осіб з інвалідністю та ветеранів. До найбільших організацій зі статусом всеукраїнського належать: Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» (ГС ВГО НАІУ); Всеукраїнська спілка громадських організацій «Конфедерація громадських організацій інвалідів України» (ГС «ВСГО «Конфедерація ГОІ України»); Всеукраїнська спілка громадських організацій «Національний комітет з неолімпійських видів спорту інвалідів України» (ВСГО «НКНВСІУ»); Всеукраїнська Асоціація працездатних інвалідів, Всеукраїнське об'єднання осіб з інвалідністю тощо [9]. Ці організації мають на меті координацію дій та консолідацію громадських зусиль, спрямованих на покращення становища людей з інвалідністю в Україні, захист спільних інтересів своїх членів, розглядаючи створення умов для соціальної адаптації та інтеграції шляхом надання послуг та соціальної діяльності [10; 11]. «Конфедерація громадських організацій інвалідів України» (ГС «ВСГО «Конфедерація ГОІ України») була заснована Громадською організацією інвалідів «Всеукраїнська асоціація

працездатних інвалідів», Всеукраїнською громадською організацією онкоінвалідів «Спілка онкоінвалідів», Всеукраїнською громадською організацією інвалідів «Гармонія» 8 липня 2004 року та зареєстрована Міністерством юстиції України 30 липня 2004 року. До сьогодні конфедерація об'єднує 117 організацій з усіх регіонів України [12]. Організація є незалежною, неприбутковою, благодійною та підпадає під некомерційну частину соціального захисту. У своїй діяльності вона в основному керується Конвенцією ООН про права людей з інвалідністю (2006 р.), що Україна ратифікувала у 2009 р. [13].

Заслужують на увагу заходи, які організовує Конфедерація на українському рівні за участю людей з інвалідністю. Основним напрямом цих заходів є соціально-психологічна реабілітація з метою покращення психічного здоров'я осіб з інвалідністю, у тому числі людей, які набули інвалідності внаслідок участі в АТО/ООС. Дотепер заходи конфедерації відвідало понад 1500 учасників. У 2020 році організацією були проведені такі заходи, як: Всеукраїнський відновлювальний захід для інвалідів АТО та інвалідів різних нозологій з психологічної реабілітації (Донецька область); Всеукраїнський семінар «Основи соціального захисту та реабілітації від розладів психіки та поведінки інвалідів АТО та інвалідів різних нозологій» (Закарпатська область); Всеукраїнський захід з психологічної реабілітації та адаптації інвалідів АТО та інвалідів різних нозологій (Херсонська область); Всеукраїнський семінар «Основи соціального захисту та реабілітації від розладів психіки та поведінки інвалідів АТО та інвалідів різних нозологій» (Запорізька область) тощо.

Послуги Конфедерації охоплюють такі соціальні сфери:

- 1) розв'язання та запобігання негативним явищам інвалідності;
- 2) надання послуг працевлаштування та допомоги сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю;
- 3) підтримка соціального забезпечення та психічного здоров'я.

Послуги надаються організаціями, що входять до Конфедерації, відповідно до Законів України «Про соціальні послуги» [7], «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» [15], «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [14] та інших нормативно-правових актів соціального спрямування.

Яскравим прикладом успішної діяльності є діяльність Громадської організації «Атошник» (зареєстрована 24 квітня 2015 року у м. Житомирі) – добровільного громадського об'єднання учасників АТО/ООС та членів їхніх сімей, членів сімей загиблих, волонтерів, а також інших громадян України, які всебічно сприяють діяльності організації і беруть участь у реалізації її програм та заходів. Мета організації – це: всебічна підтримка військовослужбовців та їхніх сімей, захист прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема соціальних, економічних, творчих, національно-культурних та інших інтересів, сприяння

консолідації і координації зусиль учасників АТО/ООС, осіб постраждалих під час проведення АТО/ООС, сімей загиблих, їх об'єднання у справі широкого та більш ефективного використання наявних економічних і правових засобів, передбачених законодавством України, створення для них належних умов для повноцінної реабілітації, працевлаштування та повернення до нормального життя, надання оздоровчої, медичної, психологічної та моральної допомоги членам громадської організації, у першу чергу учасникам АТО/ООС з інвалідністю та сім'ям загиблих. Найсуттєвіші заходи та досягнення організації:

- Встановлення 8 меморіальних пам'ятних дощок на школах, де вчилися загиблі герої АТО, виготовлення 4 пам'ятників загиблим воїнам АТО (із залученням коштів, зібраних волонтерами).
- Волонтерська допомога воїнам та членам сімей. Ремонт техніки (95 ОАЕМБР), поїздки в зону АТО з необхідними речами.
- Створення садового товариства ЖБК «Укроп» для спільного вирішення земельних, житлових питань.
- Налагоджена співпраця з іншими ветеранським, патріотичними організаціями Житомирщини. Проведення конференції щодо питань соціального захисту учасників бойових дій, членів сімей.
- Представники організації входять у комісії при обласній адміністрації, обласній раді, міському виконавчому комітеті, міській раді – для більш ефективного вирішення завдань та проєктів організації, контролю надання матеріальної допомоги, виділення земельних ділянок, закупівлі квартир учасникам бойових дій, членам сімей загиблих [16].

ВИСНОВКИ

На території України активні до 2 тис. ГО у наданні допомоги особам з інвалідністю. Соціальні послуги, які надають організації, що входять до Конфедерації, відзначаються інноваційністю. Наразі в результаті діяльності Конфедерації впроваджуються послуги для задоволення нових потреб клієнтів соціальної роботи, у тому числі осіб з інвалідністю, набутих у результаті воєнних дій. Досвід Конфедерації підтверджує здатність громадських організацій упроваджувати ефективні механізми соціальної підтримки на основі суспільно-громадського партнерства, а також ставить підкреслює значущість розвитку професійного потенціалу цих організацій щодо надання соціальної підтримки відповідно до професійних стандартів соціальної роботи.

ПОСИЛАННЯ

1. Романова Н. Ф. Формування ринку соціальних послуг на сучасному етапі в Україні. *Innovative processes in education: collective monograph*. Lodz: AMEET Sp. z o.o., 2017. Р.183–198.
2. *Актуальні дослідження в соціальній сфері*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 листопада 2015 р.) / Гол. ред. В.В. Корнєщук. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. 297 с.
3. Дубич К. В. Партнерство державного та недержавного суспільних секторів як ефективний механізм управління у сфері надання соціальних послуг у країнах Євросоюзу. *Державне управління: теорія і практика*. 2013. № 2. С.30–42.
4. *Національні та міжнародні механізми фінансування громадянського суспільства*. Міжнародні заходи зміцнення довіри між державою та громадянським суспільством. Київ: Фенікс, 2011. 336 с.
5. Семигіна Т. В. Муніципальна реформа і соціальні послуги у громадах: яку модель обрати? *Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості*: Тези доповідей II щорічної Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: ВІ ЕН ЕЙ ПРЕС, 2018. С.235–238.
6. *Про затвердження Порядку здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів*: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2013 № 324. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324-2013-%D0%BF>
7. *Про соціальні послуги*: Закон України від 19.06.2003 № 966-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
8. *Про соціальні послуги*: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
9. *Реєстр громадських об'єднань*. URL: <https://rgo.minjust.gov.ua>
10. *Звіт ВГО НАІУ за 2018 р.* URL: <https://naiu.org.ua/zvit-2018/>
11. *Статут ГС «ВСГО «Конфедерація ГОІ України»*. URL: <http://vsgo.org.ua/ua/node/61>
12. *Історія створення ГС «ВСГО «Конфедерація ГОІ України»*. URL: <http://vsgo.org.ua/ua/node/20>
13. *Конвенція про права осіб з інвалідністю* від 1.12.2006 (ратифікована Законом України № 1767-VI від 16.12.2009). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
14. *Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні*: Закон України від 21.03.1991 № 875- XII (зі змінами). *Вісник АПСВТ*. 2019. №3. С.33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
15. *Про реабілітацію осіб з інвалідністю*: Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
16. *Історія про ГО «Атошник»*: Успішні історії. URL: <http://cd-platform.org/success-stories/1752-informatsiia-pro-orhanizatsiiu-ho-atoshnyk>

Надія Павлик,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Світлана Ходакова,
Громадська спілка «Інститут місцевої демократії «Відкрите суспільство», Вінниця

ЕМПАТІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ У ПОПЕРЕДЖЕННІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

КАСКАД ТРЕНІНГІВ

Емоційний інтелект належить до найактуальніших гнучких навичок (soft skills), визначених LinkedIn (2020) поруч із креативністю, умінням переконувати, навичками співпраці, гнучкістю. Учені Гарвардського і Стенфордського університетів, а також дослідники Фонду Карнегі з'ясували, що гнучкі навички – це 85% успіху в професії. Але не менш важливими є емпатія, емоційний інтелект, здатність знаходити спільну мову з іншими для особистого і сімейного життя людини.

Методика емоційного (ненасильницького) спілкування поєднує компетенції емоційного інтелекту з комунікаційними компетенціями (активне слухання, зворотній зв'язок та ін.).

Емпатійне спілкування – це здатність відстежувати свої та інших людей почуття й емоції (безоціночне спостереження ситуації), розрізнати їх та використовувати для скеровування думок та дій (вираз потреби, яка є причиною емоції й прохання про задоволення цієї потреби).

Емоційний інтелект ґрунтується на 19 компетенціях у чотирьох сферах: самоусвідомлення, самоорганізація, соціальна усвідомленість (усвідомленість того, що відбувається з іншими людьми) і менеджмент стосунків.

Проблема гендерного та домашнього насильства тривалий час залишалася і залишається як актуальною, так і досить прихованою. До цих пір в Україні повідомлення про випадки гендерно зумовленого та сексуального насильства є неповними через низку причин, зокрема таких, як: стигма та культура мовчання; недосконала нормативно-правова база щодо реагування на сексуальне та гендерно зумовлене насильство; обмежений доступ жертв до правосуддя та спроможність органів влади розслідувати

злочини. Саме культура мовчання, замовчування цих злочинів призводить до поширення домашнього насильства та зневіри у можливості протидії.

Домашнє насильство – це конкретний вид насильства. Сім'я – маленька частина суспільства. Процеси, що відбуваються в сім'ї, можна спостерігати і на національному та світовому рівнях. Насильство породжує ще більший рівень агресії, ще більше насильство. Дослідження професора психології Колорадського університету О. Дж. Харві свідчить, що в суспільствах, де є прийнятним поділ людей на «хороших» і «поганих», значно більше насильства, оскільки «погані» повинні бути покарані.

Ненасильницька поведінка може зупиняти насильство в суспільстві.

Сортування і оцінювання людей посилюють насильство.

Неформальне навчання емпатійному (ненасильницькому) спілкуванню спрямоване на розвиток емоційного інтелекту через формування компетенцій учасників і учасниць у чотирьох сферах: самоусвідомлення, самоорганізації, соціальної усвідомленості (усвідомленість того, що відбувається з іншими людьми) і менеджменту стосунків.

Тренінги емпатійного (ненасильницького) спілкування спрямовані на подолання таких комунікаційних бар'єрів для розуміння себе та інших: раціоналізація, розчарування, страх щирості, ствердження власного іміджу поза автентичністю, брак або неадекватність зворотного зв'язку, пасивність пошуку зон для розвитку.

ОСНОВНА ІДЕЯ

Конфлікти ведуть до руйнування сім'ї, розлучення впливають на емоційний, психологічний стан усіх членів родини, особливо на дітей, домашнє насильство є психотравмуючим фактором для усіх членів родини. Конфлікти можна розглядати як помилки в комунікаціях. Під час конфліктів у сім'ї, із друзями чи на роботі ми схильні узагальнювати й оцінювати іншу сторону. Це сприймається як критика, як бажання домінувати, що викликає опір і захист, у відповідь ми перестаємо чути іншу сторону, зосереджувачись на своїх емоціях і відчуттях.

А якщо змінити спосіб донесення своєї думки: не оцінювати, а говорити про факти, екологічно висловлювати свої потреби та почуття? Коли ми відмовляємося від ярликів та оціночних суджень, виявляється, що інші люди так само, як і ми, мають свої почуття та потреби.

АВТОРКА ПРОЄКТУ

Ідея проєкту, його розробка та менеджмент належить Світлані Ходаковій (голови правління Громадської спілки «Інститут місцевої демократії «Відкрите суспільство», м. Вінниця).

Проєкт створено і реалізовано Інститутом місцевої демократії «Відкрите суспільство» за підтримки Уряду Канади у рамках проєкту «Жінки України: залучені, спроможні, незламні», що впроваджується організацією Пакт. Інформація, яка представлена у статті, є виключною відповідальністю Інституту місцевої демократії «Відкрите суспільство» та не обов'язково відображає погляди Уряду Канади і організації Пакт.

ТРЕНЕРКИ ПРОЄКТУ

- Надія Когутяк (директорка Науково-дослідного центру когнітивної психології та психотерапії Наукового парку «Прикарпатський Університет»; кандидатка наук в галузі психології кафедри соціальної психології ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ);
- Надія Павлик (професорка кафедри соціальних технологій соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, докторка педагогічних наук).

МЕТА ПРОЄКТУ

Уплив на попередження випадків домашнього насильства через адаптацію та включення методики емпатійного (ненасильницького) спілкування у план діяльності місцевої програми «Основні напрями соціальної політики у м. Вінниці», а саме – у розділ 6.4. «Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг».

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

- 1) посилити компетенції учасників з методики і практики емпатійного (ненасильницького) спілкування;
- 2) дослідити вплив методики емпатійного спілкування на трьох соціальних групах: студенти закладів освіти, вразливі сім'ї (відвідувачі Центру соціальних служб та Департаменту соціальної політики), особи, котрі планують створити сім'ю (відвідувачі РАЦС), через створення безпечного простору для учасників та формування навичок емпатійного спілкування;

3) провести адвокаційну кампанію, спрямовану на внесення змін до програми протидії домашньому насильству на місцевому рівні.

АУДИТОРІЯ ПРОЄКТУ

Тренінг для тренерів: соціальні працівники, психологи, представники патрульної поліції, волонтери громадських і благодійних організацій, співробітники Центру соціальних служб і спеціалізованих соціальних служб (Служба соціальної роботи у громаді, Денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або за ознакою статі).

Тренінги: студенти закладів вищої освіти, вразливі сім'ї (клієнти Центру соціальних служб та Департаменту соціальної політики), особи, які планують створити сім'ю (відвідувачі РАЦС).

ЗНАЧУЦІ РЕЗУЛЬТАТИ / ДОСЯГНЕННЯ ПРОЄКТУ

<i>Цільові групи</i>	<i>Запити</i>	<i>Результати</i>
Психологи, соціальні працівники, громадські активісти, працівники патрульної служби	Потреба у підвищенні кваліфікації, оволодінні новими інструментами соціальної профілактики і корекції; розширенні комунікації з професійною спільнотою, обміні досвідом, профілактиці емоційного вигорання, супервізії	<ul style="list-style-type: none"> • оволодіння методикою емпатійного (ненасильницького) спілкування; • підвищення кваліфікації у попередженні випадків домашнього насильства; • супервізія
Представники державних структур, дотичних до реалізації програм протидії домашньому насильству	Потреба у більшій результативності програми протидії домашньому насильству, зменшення кількості випадків домашнього насильства	Зміни до програми протидії домашньому насильству
Студенти закладів вищої освіти	Потреба в захисті; у розумінні оточуючими їх потреб, у самоактуалізації та позитивному самоприйнятті;	<ul style="list-style-type: none"> • набуття інструментів розуміння себе та інших, посилення відчуття захищеності, впевненості; • неформальна освіта;

	неформальна освіта, психологічна культура, соціальна активність та відповідальність	<ul style="list-style-type: none"> • зростання соціальної відповідальності та психологічної культури
Представники вразливих верств: жінки з інвалідністю, родини учасників АТО, ВПО	Потреба у захисті та підтримці; у розумінні оточуючими їх потреб; потреба бути почутими; психологічні та соціальні зміни	<ul style="list-style-type: none"> • оволодіння інструментами розуміння себе та інших, посилення відчуття захищеності, упевненості; • зменшення випадків домашнього насильства
Особи, що планують створити сім'ю	Потреба в розумінні оточуючими їх потреб	Інструменти розуміння себе та інших, посилення відчуття захищеності, упевненості в собі
Журналісти	Інформація, що привертає увагу; потреба у розумінні оточуючими їх потреб, більш глибоке розуміння інших	Актуальна інформація, що привертає увагу суспільства
Громадські організації	Інструменти захисту вразливих груп від домашнього насильства; соціальне мережування; неформальна освіта	<ul style="list-style-type: none"> • Застосування методики попередження домашнього насильства • Новий досвід • Соціальна мережа і партнерство
Загалом	Зменшення випадків домашнього насильства, конфліктності, агресії	<ul style="list-style-type: none"> • формування спільноти практиків упровадження методики емпатійного (ненасильницького) спілкування у сфері попередження домашнього насильства; • зміна поведінки, рівня поінформованості та ставлень; • привернення уваги громадськості до проблеми домашнього насильства та можливих інструментів протидії їй

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

1) *Підготовчо-методичний*: розробка тренінгової програми для тренерів і тренерок проєкту; підготовка пакету інформаційно-освітніх матеріалів для тренерів і тренерок, а також для цільових груп проєкту (робочий зошит, брошура, роздаткові матеріали, анкети, протоколи документування даних дослідження).

2) *Навчально-пошуковий*: дводенний тренінг для тренерів (психологів, соціальних працівників, громадських активістів, працівників патрульної поліції) з методики емпатійного спілкування; формування груп учасників тренінгів з цільових груп проєкту; сесія з моніторингу та оцінки результативності неформального навчання у межах проєкту.

3) *Інформаційно-комунікаційний*: інформаційна кампанія з популяризації методики емпатійного (ненасильницького) спілкування – поширення буклету з прикладами діалогів за методикою емпатійного спілкування; створення контенту для соціальних мереж; зустрічі з журналістами та партнерськими організаціями з метою привернення уваги до проблеми домашнього насильства та інформування про проєкт.

4) *Практично-перетворювальний*: цикл тренінгів і консультацій для цільових груп проєкту; конференція з питання запобігання домашнього насильства; підготовка проєкту змін до програми «Основні напрями соціальної політики у м. Вінниці».

5) *Оцінно-результативний*: анкетування учасників тренінгів, зворотній зв'язок і експертне оцінювання протоколів документування тренінгів і консультацій; формулювання висновків і рекомендацій за результатами проведеної діяльності; оцінка ефективності проєкту.

ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК ВІД УЧАСНИЦЬ І УЧАСНИКІВ ПРОЄКТУ

ЦИТАТИ З ВІДГУКІВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

- Для себе я зрозуміла те, наскільки важливо не приховувати свої щирі емоції.
- Я зрозуміла, що будь-який конфлікт можна вирішити мирно, якщо людина дійсно має бажання порозумітися.
- Було цікаво обговорити дану тему, тому що вона супроводжує нас протягом усього життя і є дуже актуальною для усіх, починаючи з конфлікту між двома людьми та закінчуючи конфліктом між державами.
- Я зрозуміла для себе, що мирне та коректне вирішення конфліктів є дуже важливим у стосунках людей.
- Я зрозуміла, що емоційний інтелект – це не так просто, як може здаватися на перший погляд.

- Десь глибоко у своїх думках, я знала, що не вмію ні відчувати, ні контролювати, ні демонструвати свої емоції, але не надавала цьому значення. Лише після першого тренінгу, з'явилася думка, що варто заглибитися в цю тему і почати розвивати емоційний інтелект. Цікавою думкою було те, що варто розуміти та розрізняти, що ми насправді відчуваємо і те, про що ми думаємо.
- Від наших дій, почуттів, емоцій залежить, яким буде світ для нас та з якої позиції ми будемо його бачити: як щось прекрасне або ж як те, що несе загрозу.
- Для себе зрозуміла, що важливо висловлювати саме свої почуття та емоції, те, що відчуваю я, а не оцінювати вчинки чи поведінку іншої людини. Обов'язково треба продовжувати комунікацію, не варто розвертатися та йти геть, адже це приведе ситуацію у глухий кут. Щоб її вирішити, необхідно продовжувати говорити та шукати спільний вихід із ситуації, яка склалася.

**Сергій Болтівець,
Всеукраїнське координаційне Бюро
Міжнародної громадсько-державної програми «Освіта дорослих України»,
Державний інститут сімейної та молодіжної політики України**

МІСІЯ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

XXI МІЖНАРОДНИЙ «ТИЖДЕНЬ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ» ЮНЕСКО В УКРАЇНІ

Міжнародний «Тиждень освіти дорослих» ЮНЕСКО проводиться в Україні щороку 11–17 вересня, починаючи з 1999 року – офіційного приєднання України до Міжнародного «Тижня освіти дорослих» ЮНЕСКО.

Проведення Міжнародних «Тижнів освіти дорослих» ЮНЕСКО в Україні здійснюється з 2000 року за настановою Навчителя українського народу Тараса Шевченка «Життя є освіта, а теорія освіти є по суті теорія життя» 11 -17 вересня кожного року згідно з Концепцією програми «Освіта дорослих протягом усього життя», виробленою і схваленою учасниками Першого Міжнародного «Тижня освіти дорослих» в Україні 15 вересня 2000 року, і «Директивами ЮНЕСКО з визнання, утвердження і засвідчення результатів учіння поза навчальними закладами і неформальним навчанням» Міжнародного Інституту ціложиттєвого навчання ЮНЕСКО (UIL 2012).

УЧАСНИКИ ПРОЄКТУ

Як і в Україні, досягненню цілей ціложиттєвого освічування людини сприяють власні національні Тижні освіти дорослих, які взаємоузгоджено відбуваються в Австралії, Австрії, Беніні, Ботсвані, Чехії, Єгипті, Естонії, Фінляндії, на Мальті, у Бельгії (Фландрії), Німеччині, Новій Зеландії, Португалії, Палестині, Філіппінах, Словенії, Південній Африці, Швейцарії, Великобританії, Боснії та Герцеговині, у Буркіна-Фасо, на Островах Зеленого Мису, Гані, Гайані, Данії, Ісландії, Індонезії, Ірані, на Мадагаскарі, Малі, в Нідерландах, Нігерії, Румунії, Італії, Саудівській Аравії, Сенегалі, Сінгапурі, Свазіленді, Замбії, Кенії, Японії, Бразилії, Мексиці, Албанії, Болгарії, Литві, Норвегії, Швеції, Сербії, на Кіпрі та інших країнах, а це нині 52 країни світу, які приєдналися до освітнього руху пізнавального й освітнього вдосконалення дорослих людей.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

Міжнародні «Тижні освіти дорослих» в Україні втілюють центральну місію ЮНЕСКО – сприяти здійсненню права кожної людини на освіту протягом усього життя, інтеграції ціложиттєвого навчання і життя: «Учитися жити» (Доповідь Faure), «Освіта – це скарб» (Доповідь Delors). Метою Українського Тижня, як і національних Тижнів зазначених країн, є інтеграція освіти і життя в якнайширших життєвих контекстах, таких як родина і суспільство; освіта, робота і дозвілля протягом усього життя людини, заохочування дорослих, зрілих, літніх і старших людей до продовження власного освічування для якнайповнішої реалізації свого таланту і людських можливостей нашого суспільства.

ЗНАЧУЩІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТУ

Україна з 2000 року офіційно визнана ЮНЕСКО країною, яка є учасницею щорічного проведення Міжнародних «Тижнів освіти дорослих» ЮНЕСКО.

З ініціативи України 11 вересня 2000 року засновано День Тата, до проведення якого впродовж 2000 – 2018 років приєднались Королівство Нідерланди, Нова Зеландія і Бразилія, що надало ініціативі України всесвітнього значення. Днем Тата відкривається «Тиждень освіти дорослих» в Україні 11 вересня кожного року.

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- 1992 – проведення Національного «Тижня навчання дорослих» Великобританії;
- 2000 – офіційне приєднання України разом з усіма країнами-членами ООН до проведення Міжнародного «Тижня освіти дорослих» на засіданні «Платформа для майбутнього» Всесвітньої дискусії «Побудова суспільства, що навчається, – знання, інформація і людський розвиток» 08.09.2000 р. під час Всесвітньої виставки в Ганновері, яку відкрив Генеральний директор ЮНЕСКО;
- 2001 – представлення Національної доповіді голови Всеукраїнського координаційного бюро громадсько-державної програми «Освіта дорослих України» Сергія Болтівця «Демократичні стратегії розвитку освіти дорослих в Україні» на Європейському регіональному семінарі ЮНЕСКО та Європейської Комісії «Засоби демократизації освіти дорослих» 01 – 06.12.2001 р.;
- 2003–2012 – упровадження стратегічних цілей Десятиліття суспільної просвіти ООН і Концепції програми «Освіта дорослих протягом усього життя», виробленою і схваленою учасниками першого Міжнародного «Тижня освіти дорослих» ЮНЕСКО в Україні;
- 2013–2016 – розвиток свідомої культури порозуміння дорослих людей в Україні мовою країни – українською мовою;

- 2017–2018 – втілення освітнього змісту реабілітаційної країни для життя, здоров'я і безпеки в Європі;
- 2019–2020 – піднесення цінностей культури, освіти і науки в сімейній політиці України;
- 2021–2022 – усамостійнення молодіжної участі у розвитку громадянського суспільства в Україні.

ОСНОВНІ ЗАХОДИ ПРОЄКТУ

I–III Міжнародні «Тижні освіти дорослих» ЮНЕСКО в Україні були універсальною спрямованістю, починаючи з IV (2003 р.) – наявна тематична спрямованість національних «Тижнів освіти дорослих», а саме: IV (2003) – «Освіта дорослих для безпеки життя», V (2004) – «Освіта дорослих для демократії», VI (2005) – «Освіта дорослих для свободи совісті і віри», VII (2006) – «Освіта дорослих для збереження роду, землі і води» VIII(2007) – у формі освітньої магістралі єднання Півночі і Півдня України під девізом «Освіта дорослих для культури ціложиттєвого навчання», IX (2008) – «Освіта дорослих для безпеки громадян і організацій об'єднаної Європи» за участю офіційних делегацій Республіки Грузія, Республіки Азербайджан, Республіки Вірменія, Республіки Польща, Республіки Словаччина, Республіки Чехія у зв'язку з військовим нападом РФ на Республіку Грузія, X (2009) – «Освіта дорослих для сучасної родини», XI (2010) – «Освіта дорослих для розуміння і соціального партнерства», XII (2011) – «Ноосфера для освіти зрілої людини», XIII (2012) – «Освіта дорослих єднає усі покоління», XIV (2013) – «Життя є освіта, а теорія освіти є по суті теорією життя. Тарас Шевченко», XV (2014) – «Освіта Татового життя», XVI (2015) – «Українська мова – це найперший учинок свідомої культури порозуміння дорослих людей в Україні», XVII (2016) – «Татусь – мій навчитель», XVIII (2017) – «Реабілітаційна Україна для життя, здоров'я і безпеки в Європі», XIX (2018) – «Життя є освіта. Тарас Шевченко», XX (2019) – «Культура, освіта і наука в сімейній політиці України», XXI (2020) – «Місія молоді у розвитку громадянського суспільства в Україні».

ДОДАТКИ

Уперше у п'ятницю, 11 вересня 2020 року, для залучення молоді з інвалідністю і розкриття її можливостей для всіх учасників урочисте відкриття XXI Міжнародного «Тижня освіти дорослих» ЮНЕСКО в Україні відбулось у Центральній спеціалізованій бібліотеці для сліпих імені Миколи Островського.

Всесвітній День Тата, заснований Україною 11 вересня 2000 року, було відзначено спільно із Всеукраїнською громадською організацією «Всеукраїнський парламент працездатних інвалідів», Міжнародною академією культури безпеки, екології та здоров'я,

Федерацією інвалідів систем спортивної реабілітації «Тамарина», проектом «Симфонія здоров'я», Об'єднанням працівників культури України. До Всесвітнього Дня Тата відбулось відкриття виставки художніх робіт і вручення подарунків Татам під небесно-золотим Прапором України.

Зміст місії молоді у розвитку громадянського суспільства в Україні було представлено учасникам в доповідях і повідомленнях: головного наукового співробітника відділу гуманітарної політики та розвитку громадянського суспільства Національного Інституту стратегічних досліджень, доктора філософських наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України **Михайла Степико** «Національна ідентичність української молоді»; провідного наукового цього ж відділу, кандидата філософських наук, доцента, Заслуженого діяча науки і техніки України **Сергія Здіорука** «Новітнє українське державотворення: виклики релігійних чинників»; головного консультанта цього відділу, кандидата політичних наук, ветерана російсько-української війни (2014-2015 рр.) **Сергія Зубченка** «Пріоритети сучасної молодіжної політики Української Держави»; головного консультанта відділу, кандидата філософських наук **Миколи Карпенка** «Інституалізація громадянської освіти в Україні»; аспірантів відділу – **Сергія Ключи** «Молодіжний фактор у розвитку аграрного бізнесу в Україні», **Ольги Васильєвої** «Молоді українські католики у сучасному громадянському суспільстві» й **Ольги Хмільовської** «Молодь як об'єкт церковно-політичної пропаганди московського патріархату»; професора кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка, доктора філософських наук **Віти Титаренко** «Особливості прогностики молодіжного середовища в державно-церковних відносинах України»; старших наукових співробітників Відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики, кандидатів історичних наук **Валерія Жуляєва** «Молодь як суб'єкт розвитку правової культури сучасного суспільства» й **Олени Галушко** «Правова культура сучасної української молоді у взаємозв'язках правової свідомості і правової поведінки»; голови ВГО «Всеукраїнський парламент працездатних інвалідів» **Володимира Петровського** «Комплексне розв'язання проблеми доступності освітньої і культурної інфраструктури України для людей з інвалідністю молодого і зрілого віку»; завідувачки Сектору соціально-педагогічної роботи Відділу наукового та навчально-методичного забезпечення позашкільної освіти та виховної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» **Ольги Флярковської** «Соціально-педагогічне забезпечення освітнього зростання молодих людей з інвалідністю» та наукових співробітниць цього ж Сектору **Наталії Кауліної** «Навчально-методичні засоби позашкільної освіти дорослої молоді з інвалідністю» і **Вікторії Мельничук** «Розвиток громадянської активності дорослої молоді з інвалідністю засобами соціально-

педагогічного наставництва»; професора кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, кандидата педагогічних наук, доцента **Олени Василенко** *«Релігійне виховання молоді в пенітенціарній системі: світовий досвід для України»*; завідувача кафедри психології Київського національного торговельно-економічного університету, кандидата психологічних наук, доцента **Сергія Миронця** *«Транскордонна діяльність зведених рятувальних загонів міжнародних гуманітарних місій у співпраці з профільними молодіжними волонтерськими об'єднаннями»*.

У суботу, 12 вересня 2020 року, відбувся телеміст із сучасними молодими українськими родинами *«Психологія і генетика: культура здоров'я сучасної молоді родини»* за участю доктора психологічних наук, професора **Сергія Болтівця** і лікаря-офтальмолога – медичного генетика, кандидата медичних наук **Олени Савіної**. Орудники – продюсер телеканалу *«Правда громади»* Віктор Логачов, режисер Ірина Богдан.

У неділю, 13 вересня 2020 року, відбулась наукова сесія Академії біоенергоінформатики при Інституті кібернетики імені Віктора Глушкова НАН України, на якій розглянуті такі питання: *«Запобігання впливу небезпечних факторів космічного польоту на здоров'я молоді і зрілої людини: математичне моделювання»*, доповідач – **Валерій Писаренко**, президент Академії біоенергоінфології України; завідувач Відділу математичного моделювання фізичних процесів Інституту кібернетики НАН України, професор, доктор фізико-математичних наук; *«Сучасний апаратурний зворотний біологічний зв'язок (ЗБЗ) в активній терапії особливих станів сучасної молоді»*, доповідач – **Юрій Пакін**, керівник Центру терапії Клініки активної терапії особливих станів, професор, доктор медичних наук; *«Громадська активність, екологічна свідомість і здоров'я молодих мешканців мегаполісів України»*, доповідач – **Лариса Горяна**, президент Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я, доцент, кандидат педагогічних наук; *«Гармонія інтелекту і здоров'я у розвитку громадянської активності дітей і молоді»*, доповідач – **Наталія Яновська**, кандидат медичних наук, орудниця Всеукраїнського проєкту *«Гармонія інтелекту і здоров'я»*; *«Медично-психологічні проблеми комплайенсу ВІЛ-інфікованих молодих осіб з психічною патологією»*, доповідач – **Людмила Уралова**, доцент кафедри психіатрії, психотерапії та медичної психології Національної медичної академії післядипломної освіти імені Платона Шупика, кандидат медичних наук; інші доповіді та повідомлення.

У понеділок, 14 вересня 2020 року, в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ», відбулась прес-конференція «Місія суспільної просвіти для усіх: молодих, зрілих і літніх, повносправних і людей з інвалідністю», у якій взяли участь молодіжні орудники «Тижня освіти дорослих».

У вівторок, 15 вересня 2020 року, проведено Всенародне вшанування Тата в родинному колі, що передбачало: вручення подарунків Татові в сім'ї; вшанування пам'яті про Тата в колі родини; настанови майбутнім татам із предковичного досвіду тисячоліть.

У середу, 16 вересня 2020 року, в Києві на Спортивній площі молодіжні дорадники **Валерій Жуляєв**, старший науковий співробітник Відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики, кандидат історичних наук; **Василь Надрага**, професор кафедри управління персоналом і економіки праці Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, доктор економічних наук; **Олена Галушко**, старший науковий співробітник Відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики, кандидат історичних наук; **Олена Василенко**, професор Національної академії внутрішніх справ, доцент, кандидат педагогічних наук; **Лариса Горяна**, президент Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я, доцент, кандидат педагогічних наук провели Молодіжну просторінь «Правова вулична культура сучасної української молоді».

У четвер, 17 вересня 2020 року, відбулась підсумкова зустріч, на якій учасники XXI Міжнародного «Тижня освіти дорослих» ЮНЕСКО «Місія молоді у розвитку громадянського суспільства в Україні» оприлюднили й ухвалили рекомендації щодо ціложиттєвого освітнього зростання дорослих людей із метою піднесення участі молоді у розвитку громадянського суспільства в Україні для органів влади, закладів освіти й громадських об'єднань.

Оксана Кравченко,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Галина Кучер,
Управління праці та соціального захисту населення
Уманської міської ради
Інна Молоченко,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗА ДОПОМОГОЮ МИСТЕЦТВА

НА ПРИКЛАДІ МІЖНАРОДНОГО ХУДОЖНЬОГО СИМПОЗИУМУ-ПЛЕНЕРУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ «МИСТЕЦТВО БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ»

Міжнародний художній симпозиум-пленер проходив у м. Умань із 12 по 24 серпня 2020 року. Це грантовий проєкт, який реалізовується за фінансової підтримки Українського культурного фонду.

Міжнародний художній симпозиум-пленер осіб з інвалідністю «Мистецтво без обмежень» – це культурний продукт для людей з інвалідністю, який сприяє їх соціальній адаптації, розвитку творчих здібностей та реалізації творчого потенціалу такої категорії людей, а також створює умови для професійної комунікації художників-аматорів та професіоналів, незалежно від їхніх фізичних чи психологічних особливостей.

Художній симпозиум-пленер осіб з інвалідністю «Мистецтво без обмежень» дав можливість підвищити рівень мотивації до професійної майстерності митцям з інвалідністю з метою подальшого використання їхньої інтелектуальної та творчої власності у мистецьких проєктах і створення арт-простору для осіб з інвалідністю. Захід об'єднав художників з інвалідністю з України та студентську молодь з-за кордону – майбутніх художників та соціальних працівників з визнаними майстрами пензля, народними, заслуженими художниками та дітей з інвалідністю міста Умань та Уманського району.

Інноваційність проєкту полягає у тому, що художники з інвалідністю створюють культурний продукт, що, у свою чергу, стане найкращою промоцією інклюзивного

мистецтва в суспільстві, буде надихати інших до творчості й самореалізації, а місто стане ще більш доступнішим для відвідувачів, підвищить рівень туристичної привабливості.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

Створення умов для рівної участі, доступу та можливостей творчого самовираження художників з інвалідністю та пізнання ними навколишнього світу, зокрема з культурно-історичним і туристичним багатством міста Умань; популяризація інклюзивного мистецтва як потужного засобу соціальної інтеграції людей з інвалідністю та популяризація міста, у тому числі серед такої категорії людей; через образотворче мистецтво показати красу міста Умань, залучивши до творчого процесу художників з інвалідністю та людей із порушеннями, що передбачає творчу роботу на локаціях.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

- Ознайомлення митців з містом Умань та його околицями, історичними і туристичними об'єктами. Програма складається з таких подій: відвідування Центру комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю «Пролісок»; відвідання НДП «Софіївка»; виїзд до УДПУ імені Павла Тичини; відвідування ДІАЗ «Стара Умань»; екскурсія в єврейський квартал до могили Цадика Нахмана; екскурсія до Уманського краєзнавчого музею та його відділень; екскурсія в Синицький парк; виїзд у село Полянецьке до творчої садиби «Лялькова хата»; виїзд до села Пугачівка; творча робота на локаціях (с. Легедзино); творча зустріч і майстер-клас із майстринею-лялькаркою Ольгою Собкович; виїзд у с. Паланка;
- Проведення творчих зустрічей і майстер-класів учасників проєкту з митцями м. Умань, учнівською та студентською молоддю та провідними майстрами України, а саме: творча зустріч із майстринею-вишивальницею Наталією Осіпенко; майстер-клас із онлайн-трансляцією від зарубіжного художника; творча зустріч з учасником симпозіуму, народним художником України Феодосієм Гуменюком; творча зустріч з краєзнавцями міста Умань (онлайн-трансляція); спілкування із французьким художником, учасником пленеру (онлайн-трансляція); творча зустріч з учасником симпозіуму, заслуженим художником України Миколою Кочубеєм; творча зустріч з художником з Білорусі (онлайн-трансляція); творча зустріч з дитячим ілюстратором зі Львова Вікторією Ковальчук; проведення майстер-класу з Миколою Кочубеєм із онлайн-трансляцією; творча зустріч з каліграфом, заслуженим художником України Віталієм Мітченком; творча зустріч і майстер-клас з майстринею-лялькаркою Ольгою Собкович; майстер-клас для учасників творчої групи з кераміки з майстринею з Умані Тамарою Швець.

- Проведення проміжної виставки робіт учасників пленеру в м. Умань.

На заключному етапі проєкту було проведене анонімне анкетування учасників з метою оцінки якості наданих реабілітаційних послуг та рівня впровадження інклюзивного туризму в м. Умань. Аналіз отриманих результатів показав, що: 75% респондентів мали на своєму шляху проблеми та перешкоди під час пересування; 50% відчули проблеми з місцями для паркування та зупинками автотранспорту, якими користуються люди з інвалідністю; 25% вказали, що входи в будинки та споруди, у різні приміщення, у тому числі санвузли, є доступними та пристосованими для людей з інвалідністю; 40% відзначили наявність візуальної інформації про місце розташування елементів доступності; 70% респондентів указали на відчуття комфорту під час перебування, доброзичливе ставлення персоналу та можливість отримання консультації з будь-яких питань; 65% налагодили товариські відносини з учасниками проєкту. Всі опитувані не відзначили суттєвих змін у своєму емоційному стані, адже упродовж усього проєкту з ними відбувалися тільки позитивні події. Водночас майже всі сказали, що під час заняття мистецтвом їхній настрій змінюється та одноголосно вирішили, що мистецтво допомагає самовиражатися. Варте уваги і те що, 100% респондентів зазначили, що інклюзивний туризм корисний та виявили бажання займатись ним і надалі. А загальне враження від пережитих подій, незважаючи на незначні перешкоди, усі оцінили найвищими балами, відзначивши «надзвичайну роботу організаторів та волонтерів, яскраву програму заходів та отриманих вражень на цілий рік». *Підтвердженням цього є позитивні відгуки учасників проєкту.*

ВІДГУКИ ПРО ПРОЄКТ

- Надія Волощук, майстриня-лялькарка, членкиня Національної Спілки майстрів народного мистецтва України: «Я хочу щиро подякувати організаторам Міжнародного художнього симпозіуму-пленеру осіб з інвалідністю «Мистецтво без обмежень» за запрошення та можливість долучитися до такої грандіозної мистецької події, яка відбулась у місті Умань. Сподіваюсь на нашу співпрацю у наступних пленерах».
- Вадим Мартинюк, художник, та його дружина Інна Мартинюк: «Дякую Богу за цю поїздку, і за людей з великими серцями. Сьогодні нас возили на екскурсію в село Синиця Уманського району, там нас зустріли люди з великими добрими серцями, пригостили дуже смачними медом, грушами та солодкими булочками. Після такого смачного сніданку художники почали працювати – рисувати міст з натури. Вкрай цікаво спостерігати, як це все відбувається. Дякую організаторам.»

- Катерина Рудакова, художниця: «Завдяки пленеру я 2 тижні пробула в Умані і її околицях. Спостерігала Софіївський парк у різну пору доби, блукала стежками, якими ходила Софія Потоцька, заради якої він і був заснований. У місті живе багато хороших художників і майстринь-лялькар. А ще я познайомилась із цікавими художниками, у яких нелегка доля, але вони не втрачають любові до життя. Я багато навчилася за цей час».

Також ще одна учасниця пленеру показує приклад, як заняття мистецтвом і культурною діяльністю людям з інвалідністю дарує сили та впевненість у собі: Анна Хоменко, переможниця Черкаського обласного конкурсу краси й таланту серед дівчат на інвалідних візках «БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ». Вона займається танцями, малює, навчається – усе це поєднує з роботою та знаходить час для самореалізації, що неодноразово доводить, що бажання повноцінно займатись певною діяльністю дійсно не має меж.

Аналізуючи відгуки учасників проєкту, можна зробити висновки про психотерапевтичний ефект від участі в проєкті, вираженому в переживанні учасниками стану релаксації й умиротворення, зростанні самооцінки і набуття впевненості в собі, у набутті та розвитку навичок у сфері творчої діяльності, а також у розвитку групових взаємин. Також маємо висновок про більшу ефективність від занять мистецтвом у групі завдяки розвитку відчуття приналежності до неї, переживання колективної поваги і зростанню групової згуртованості, покращенню самопочуття і настрою учасників.

Світлана Коляденко,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СФЕРІ

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

В ОП Соціальна робота першого бакалаврського рівня підготовки серед вибіркових дисциплін визначне місце займає «Соціальна робота в пенітенціарній сфері». Предмет її вивчення – ознайомлення зі закономірностями надання соціальних послуг людині у процесі відбування різного типу покарання у пенітенціарних закладах.

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ

Студенти III курсу різних спеціальностей, а особливо – спеціальностей 231 Соціальна робота, 053 Психологія, 052 Політологія тощо.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

- розширення загальнокультурного та професійного кругозору студентів;
- надання можливості творчого використання передового соціального досвіду;
- застереження від некритичного сприймання сучасних хибних теорій;
- набуття майбутніми професіоналами знань щодо специфіки соціальної роботи у пенітенціарній системі;
- допомога у розв'язанні сучасних соціальних проблем у роботі з різними категоріями засуджених.

ЗНАЧУЩІ РЕЗУЛЬТАТИ

1. Ознайомлення студентів з особливостями субкультури засуджених та ув'язнених.
2. Створення творчого продукту для використання у соціальній роботі в пенітенціарній сфері.
3. Передача всіх розробок представникам пенітенціарних служб.

ОСНОВНІ ЕТАПИ

1. Ознайомлення студентів з теоретичними та правовими основами пенітенціарної соціальної роботи.
2. Пропозиція студентам списку індивідуальних творчих завдань для розробки студентами.
3. Надання алгоритму створення творчого продукту.
4. Презентація студентів їхнього створеного творчого продукту із запрошенням представників пенітенціарних служб міста й області.

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТУ

У результаті творчої діяльності студентів були створені і представлені такі види продукції.

1. **Словник кримінального жаргону українською мовою.** Окрім представлених лексичних одиниць зі значенням кожного слова, підкреслено етимологію і походження цього слова. Цей словник доповнюється «Словником абревіатур тюремних татуювань», який, у свою чергу, містить спробу описати історію і значення татуювань-абревіатур.

2. **Енциклопедія тюремних татуювань.** Представлено історію даного типу татуювань, типологізацію тату та значення зображень. Особливу увагу заслуговує спроба гендерного аналізу татуюваних зображень.

3. **Журнал «Каста та ієрархії у в'язниці».** Про історію дослідження цього питання, гендерний аспект та «розшифровка» тюремних мастей, а також особливості впливу на них у процесі виправлення.

4. **Збірки тюремних поезій.** Одна з них має звернення, яке свідчить про унікальність збірки: вірші відомих поетів (Борис Антоненко-Давидович, Анна Ахматова, Володимир Висоцький, Василь Стус) поєднано з поезіями менш відомих літературних діячів (Никанор Онацький, Ольга Ільків, Олена Герасим'юк) або взагалі авторів-аматорів.

ДОДАТКИ

Дорогий читачу! Я рада, що у Ваших руках опинилася ця книга! Цей збірник представляє унікальні вірші відомих поетів чи звичайних людей, які в різні часи перебували у місцях позбавлення волі. Цей збірник допоможе відчутти, наскільки різні почуття й відкриття можуть викликати для людини перебування у в'язницях і колоніях, і як по-різному це можна передати на папері, висвітлюючи різні теми, особливо,

найпотаємнішу для кожного з нас – кохання. Ну що ж, рекомендую почитати і замислитися!

Передує кожній добірці віршів коротка інформація про автора.

ОЛЬГА ІЛЬКІВ

Ця збірка представляє поетичну творчість видатної постаті визвольних змагань, зв'язкової Головного командувача УПА Романа Шухевича – Ольги Ільків. Нелегкі випробування випали на долю цієї мужньої жінки: боротьба у підпіллі, допити, вирок, жорстокі Владімірській і Александровській централі... Господь послав їй поетичний талант – муза рятувала у «закритках», нашіптуючи у важкі тюремні будні прекрасні вірші й пісні. Основою видання став тюремний зошит, що містить глибокоідейні та ліричні пісні, полум'яні заклики до друзів, ніжну інтимну лірику, окремі цикли, присвячені улюбленим дітям, мальовничій українській природі. На початку 1950 року Роман Шухевич скерував Ольгу Ільків їхати на Донбас розбудовувати мережу ОУН. Напередодні її арештували радянські спецслужби, коли Ольга прийшла попрощатися з подругами. Ольга Ільків була в ув'язненні 14 років. Відбувала покарання у в'язницях для особливо небезпечних злочинців у Олександрівську, Володимирі та в Іркутській обл.

ЧОМУ ТАК СЛОВО ПАДАЄ ІЗ УСТ,
 НЕМОВ ПІДСТРІЛЕНА ПТАШИНА,
 ЯКА, НЕ ДОЛЕТІВШИ ДО ЗЕМЛІ,
 В ПОВІТРІ ВЖЕ БЕЗСИЛО ГИНЕ?
 ЦЕ ЗНАЄШ ТИ, І ЗНАЮ Я, І ЗНАЮТЬ ТІ РОКИ,
 ЩО ПОГЛУМИЛИСЬ НАД ТВОЄЮ ГОЛОВОЮ.
 ВЕСНА 1960

Атлас відомих в'язниць світу. Представлено характеристику 25 найвідоміших в'язниць у світі.

В'язниця Стенлі, побудована в 1937 році, в даний час найстаріша установа, яка все ще діє і в ній містяться як дорослі чоловіки засуджені, так і дорослі в'язні чоловічої статі. Він був створений тодішнім Департаментом в'язниць, а зараз перебуває у віданні Департаменту виправних установ. Максимальна місткість в'язниці становить 1511 осіб, у ній працюють понад 800 співробітників та офіцерів. В'язниця Стенлі на момент побудови вважалася однією з найкращих в'язниць Британської імперії. Це була сучасна будівля, побудована з каменю, бетону та сталі, і складалася з шести блоків камер, встановлених за 18-футовою стіною. Спочатку він був розрахований на 1500 в'язнів.

До того, як Гонконг офіційно скасував страту в 1993 році, в'язниця Стенлі була місцем страти, де страли злочинців з 1946 по 1966 рік. Хоча законне змінювалося до 1993 року, остання кара, яка була проведена у в'язниці Стенлі, була у листопаді 1966 року. Вона стала також частиною табору інтернування Стенлі під час японської окупації, як місце тортур та страти, де 600 ув'язнених було вбито. Біженці з Китаю, які спробували перетнути кордон, були також ув'язнені, у зв'язку з чим її населення зросло до 3000 ув'язнених.

№25 Тюрма Стенлі (Гонконг)

Одна з найсумніших в'язниць Америки, яка характеризується побиттям, нанесенням ножових поранень, а також жорстоким поведінням не лише охоронців, а й ув'язнених один з одним. Розсадник насильства та агресії, вона отримала увагу засобів масової інформації Джерело статті журнал, у якого всі крадуть статті - VroDude.ru в 2007 році, коли 18-річний ув'язнений був побитий до непридатності іншими ув'язненими підлітками, у той час як охоронці дивилися на це. Вона також відома своїм жорстоким поведінням з психічно хворими ув'язненими, які часто вдаються до самогубств.

№14 Тюрма острову Рікерс Нью-Йорк

Оксана Кравченко, Катерина Чупіна,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПОДОРОЖУЄМО БЕЗ БАР'ЄРІВ

СТУДЕНТСЬКИЙ КОНКУРС СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

За ініціати́ви проведення Центру соціально-освітньої інтеграції та інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму «Без бар'єрів» і Всеукраїнської асоціації інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму студентського конкурсу соціальних проєктів «Подорожуємо без бар'єрів» уже 4 роки поспіль реалізовується студентський конкурс соціальних проєктів «Подорожуємо без бар'єрів».

Тематику проєктів, яку запропонували студенти, умовно можливо поділити за напрямками:

- інклюзивний туризм за кордоном (головною метою цього напрямку роботи є вивчення досвіду зарубіжних країн, визначення основних концепцій створення архітектурної доступності та створення суспільства «для всіх»);

- інклюзивний туризм визначними місцями України (розробка маршрутів інклюзивного туризму, спрямованого на реабілітацію людей з інвалідністю, що сприятиме знайомству з культурними традиціями українців, розширенню світогляду, гармонізації внутрішнього стану та самореалізації через такі форми роботи, як: квести, тренінги, екскурсії, арт-реабілітації, майстер-класи, соціально-психологічні тренінги та ін.).

Унікальність цього конкурсу полягає в тому, що участь у розробці та захисті проєктів також брали студенти з інвалідністю. Це підтверджує, що інклюзивний туризм – це не

тільки цікаве та змістовне проведення часу для людей з інвалідністю, а й значна самостійна науково-пошукова робота, пізнавальна діяльність.

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ

Учасниками проєкту є студенти I-VI курсу факультету соціальної та психологічної освіти, які цікавляться туристичною діяльністю, інклюзивним туризмом та соціально-психологічною підтримкою та інтеграцією осіб з інвалідністю. Проведення такого Конкурсу дозволяє не лише актуалізувати теоретичну розробку наукової проблематики інклюзивного туризму як дієвого чинника соціально-психологічної реабілітації, а й забезпечує підготовку майбутніх фахівців до готовності надання соціальних послуг людям з інвалідністю видами інклюзивного туризму.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

- різнобічний розвиток індивідуальності молоді людини на основі виявлення її задатків і здібностей, формування інтересів і потреб;
- розвиток інклюзивного туризму в межах Черкаської області;
- залучення студентської молоді до розробки та практичного упровадження систем соціально-психологічного супроводу осіб з інвалідністю з особами інклюзивного туризму;
- практична підготовка студентської молоді до надання кваліфікованої психолого-медико-педагогічної допомоги з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку особи з інвалідністю.

ЗНАЧУЩІ РЕЗУЛЬТАТИ

Усі автори проєктів отримали можливість відвідати один із маршрутів, а саме подорож до каньйону у смт Буки (Маньківський район, Черкаська область). Поїздка мала як пізнавальну мету, так і реабілітаційну, адже на території каньйону проводився тренінг, головна ідея якого – виявлення та розвиток лідерських якостей, визначення взаємостосунків в колективі.

Завдяки отриманню грантової допомоги Черкаської облдержадміністрації, студенти університету розробили й апробували маршрут інклюзивного туризму – екскурсійні поїздки до музею трипільської культури с. Легедзино, а також до міста Черкаси на перегляд вистави у Черкаському академічному обласному українському музично-драматичному театрі ім. Т. Г. Шевченка, для знайомства з Черкаським художнім музеєм та місцевими пам'ятками культури. Також молодь отримала нагоду прослухати концерт, присвячений Ф. Шуберту, і доторкнутись до музичного мистецтва як слухачі.

Поїздки мали на меті не лише доторкнутися до прекрасного, а й допомогти студентам з інвалідністю навчитися взаємодіяти зі своїми колегами, адже під час поїздки проводився тренінг, спрямований на комунікацію та створення сприятливого психологічного клімату в групі. Усі студенти зацікавлено брали участь у тренінгу, а по його завершенні зазначили, що дізналися багато нового один про одного, навчилися знаходити виходи зі складних та конфліктних ситуацій у групі.

Також важливим етапом реабілітації стала поїздка в Черкаський художній музей. Студенти не тільки споглядали картини, а й створювали свої, адже малювання є відомим арт-терапевтичним методом, мистецтво дозволяє самому студенту в символічній прихованій формі реконструювати травматичну конфліктну ситуацію і відшукати її рішення через нове структурування. Творчість – це засіб подолання страху, який з'являється у зв'язку з наявністю внутрішнього конфлікту. Під час проведення рефлексії кожен учасник описував свої відчуття під час виконання роботи та інтерпретував свій малюнок.

Традиційними також є соціально-психологічні тренінги на території Національного дендрологічного парку «Софіївка» (м. Умань), які сприяють згуртуванню колективу, визначенню лідерських якостей, рівня комунікації в групі, у тренінгах використовуються арт-терапевтичні техніки, елементи майстер-класів, робота з природними матеріалами. Соціально-психологічні тренінги є невід'ємною частиною реабілітації, вони допомагають учасникам краще пізнати себе, своє оточення, навчають шукати вихід із кризових життєвих ситуацій та соціалізуватися в новому для себе середовищі.

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- обрання маршруту та нозології, за якими буде розроблятися проєкт;
- розробка проєкту, консультації з науковими керівниками, та відповідними фахівцями в галузі;
- обговорення та захист проєктів;
- реалізація кращих проєктів.

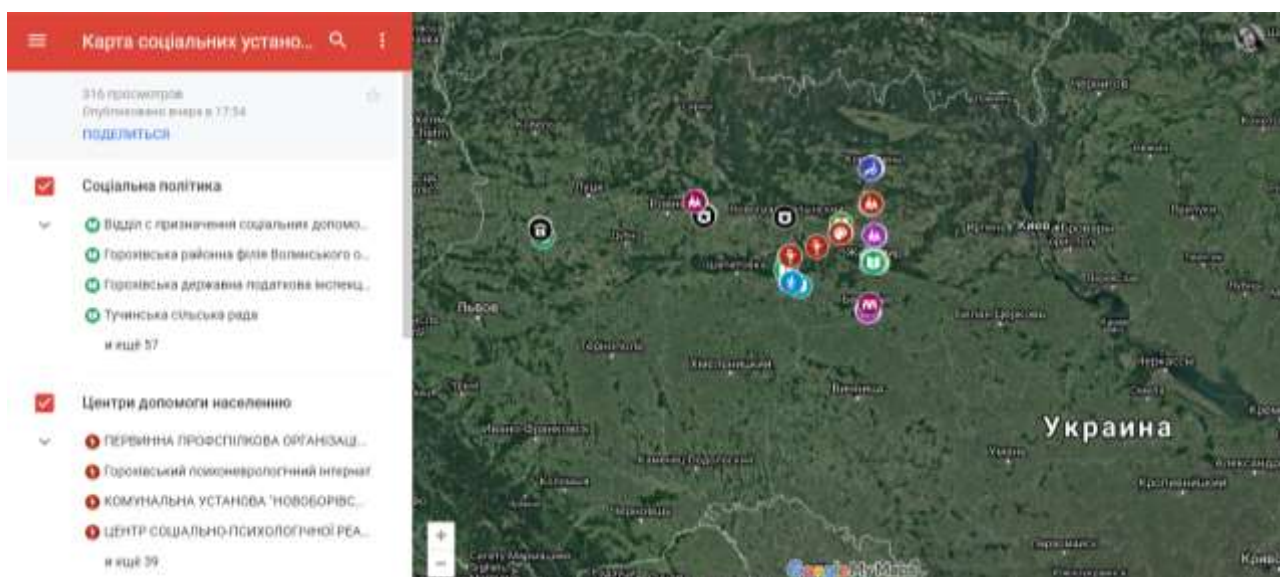
Ірина Купрійчук, Павлина Масон,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СТУДЕНТСЬКИЙ ПРОЄКТ ІЗ СОЦІАЛЬНОГО МАПУВАННЯ

КАРТА СОЦІАЛЬНИХ УСТАНОВ

(м. Житомир, м. Бердичів, м. Коростень, м. Пулини, смт Нова Борова, смт Миропіль,
м. Баранівка, м. Горохів, м. Черняхів, с. Тучин, с. Кошелівка, смт Гоща, смт Першотравенськ,
с. Печанівка, м. Новоград-Волинський, смт Іршанськ)

І нині у людей виникають проблеми з отриманням послуг у соціальних установах. Частково це пов'язано з браком достатньої кількості інформації щодо розташування та роботи закладів. У зв'язку з цим ми вирішили створити карту соціальних установ відповідно до місця проживання усіх учасників проєкту.

Цей проєкт реалізується у межах курсу «Навчальна практика в соціальних установах та службах», що відбувався протягом трьох тижнів, із 15 листопада по 03 грудня 2021 року. Ініціаторкою проєкту була професорка кафедри соціальних технологій Надія Павлик.

УЧАСНИЦІ ТА УЧАСНИКИ ПРОЄКТУ

Загалом, у дослідженні взяли участь 23 волонтери / волонтерки 3 курсу спеціальності 231 Соціальна робота соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка: Вікторія Аляб'єва, Денис Воробієнко, Любов Герасимчук, Ірина Купрійчук, Анастасія Мальована, Павлина Масон, Дмитро Сичинський,

Тамара Талько, Катерина Тараненко, Дмитро Тарасов, Юлія Шевчук, Артут Ткачов, Карина Буглак, Наталія Виговська, Катерина Возніченко, Богдан Гришко, Юлія Ковбій, Юлія Макарчук, Тамара Окончук, Ангеліна Олександрович, Альона Падун, Діана Сорока, Вікторія Фещук.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

- дослідити населені пункти, зазначені у темі проєкту, на наявність закладів соціального спрямування;
- охарактеризувати нанесені заклади соціального спрямування щодо їх доступності та послуг.

ЗМІСТ ПРОЄКТУ

Свою діяльність ми почали з розподілу обов'язків, а також визначення критеріїв, за якими надалі описували заклади, які наносили на Карту соціальних установ. Серед них:

- Повна офіційна назва закладу та фото;
- Адреса (місто/населений пункт, вулиця, № будинку);
- Графік роботи;
- Номер телефону;
- Сайт/сторінка в соціальних мережах;
- Послуги, які надає організація;
- Платні чи безкоштовні послуги;
- Категорія клієнтів;
- Доступність (до закладу): наявність пандусу чи кнопки виклику, парковки, розміщення (доступна геолокація), близькість, видимість;
- Робота в умовах пандемії.

Суть створеної нами Карту соціальних установ полягає у можливості швидкого доступу до інформації щодо потрібного об'єкта соціального спрямування. Цією картою можуть користуватися усі категорії населення, проте, на нашу думку, найбільш корисною вона може виявитися для осіб, які мають проблеми з опорно-руховим апаратом, внутрішньо переміщених осіб, переселенців та для немісцевих жителів.

Основні завдання проекту:

- дослідити населені пункти, зазначені у темі проекту, на наявність закладів соціального спрямування;
- охарактеризувати нанесені заклади соціального спрямування щодо їх доступності та послуг.

Неформальна освіта
Назва: Друга центр розвитку.
Адреса: місто Житомир, вулиця Михайлівська, 8/1.
Графік роботи:
 Понеділок – 09:00-20:30
 Вівторок – 09:00-20:30
 Среда – 09:00-20:30
 Четвер – 09:00-20:30
 П'ятниця – 09:00-20:30
 Субота – 09:00-17:30
 Неділя –
Номер телефону:
 +38047-3052972
 +38043-1367025.
Послуги:
 Аудіо-відео мови;
 Рамковий розвиток;
 Ментальна арифметика;
 Підготовка до іспитів;
 Каліграфія;
 Шкідливі звички;
 Дитяча фізика;
 Прорізнака.
Платні чи безкоштовні: -
Категорія клієнтів: діти віком від 1-16 років та їх батьки
Робота в умовах пандемії: відкрито в ресторанних масках.

Критерії за якими описували заклади:

- Повна офіційна назва закладу та фото;
- Адреса (місто/населений пункт, вулиця, № будинку);
- Графік роботи;
- Номер телефону;
- Сайт/сторінка в соціальних мережах;
- Послуги, які надає організація;
- Платні чи безкоштовні послуги;
- Категорія клієнтів;
- Доступність (до закладу): наявність пандусу чи кнопки виклику, парковки, розміщення (доступна геолокація), близькість, видимість;
- Робота в умовах пандемії.

Під час пошуку соціальних установ учасники проєкту зіштовхнулися з деякими проблемами:

- місце розташування декотрих установ не відповідали адресам, які подані у мережі Інтернет;
- відсутність сайту та сторінки установи, що обмежує доступ до необхідної інформації;
- невідповідність роботи закладу його графіку роботи через карантинні обмеження.

РЕЗУЛЬТАТИ І ДОСЯГНЕННЯ ПРОЄКТУ

У результаті обробки інформації про заклади соціального спрямування ми визначили чотири основні напрями, за якими їх було розподілено:

- 1) Соціальна політика (соціальні служби; центри роботи з громадою; служби зайнятості; кабінети соціального працівника; органи влади, які займаються соціальною політикою);
- 2) Центр допомоги населенню (спеціалізовані центри; геріатричні центри; інтернати; реабілітаційні центри; поліцейські дільниці; соціальні гуртожитки; соціальні центри закритого типу);
- 3) Інститути громадянського суспільства (релігійні об'єднання; громадські об'єднання; благодійні фонди; політичні об'єднання; центри неформальної освіти);
- 4) Інше.

ФУНКЦІЇ КАРТИ

- зручна система пошуку;
- швидкий доступ до інформації потрібної установи;
- можливість побудови маршруту до потрібного об'єкта.

Карту соціальних установ можна знайти в мережі Інтернет або за посиланням: <https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=16TpllzwWoUJUmoquqjdejlXxUhP0LS6-&usp=sharing>

За результатами нашого дослідження побудована карта дозволяє полегшити доступ до соціальних послуг в області за принципами, які діють онлайн: безкоштовно, цілодобово, анонімно, доступно.

Функції карти

- зручна система пошуку;
- швидкий доступ до інформації потрібної установи;
- можливість побудови маршруту до потрібного об'єкту;

За результатами нашого дослідження побудована карта дозволяє полегшити доступ до соціальних послуг у регіоні на принципах, які діють онлайн: безкоштовно, цілодобово, анонімно, доступно.

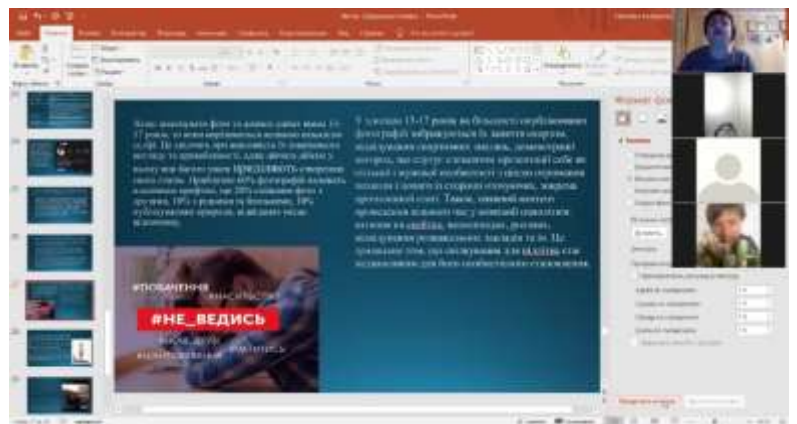
Карту соціальних установ можна знайти в мережі
Інтернет або за посиланням
[https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?
mid=16TpllzwWoUJUmoquqjdejlXxuhP0LS6-&usp=sharing](https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=16TpllzwWoUJUmoquqjdejlXxuhP0LS6-&usp=sharing)

Світлана Коляденко,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ШКОЛА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ

ДЛЯ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ, ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ, КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ І БАТЬКІВ

Школа соціальної підтримки задумувалася як неформальна форма супервізії для стейкхолдерів і соціальних партнерів кафедри соціальних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка.

АУДИТОРІЯ ПРОЄКТУ

Працівники соціально-психологічної служби закладів загальної середньої освіти, класні керівники, куратори студентських груп, помічники вчителів, батьки тощо.

ЦІЛІ ПРОЄКТУ

- допомога в організації діяльності соціально-психологічних служб згідно з вимогами професійної діяльності соціального педагога та практичного психолога;
- методична підтримка професійних дій соціального педагога, практичного психолога, класного керівника, куратора тощо;
- забезпечення особистісної цілісності та профілактика негативних впливів професії типу «людина-людина»;
- просвітницька діяльність.

ЗНАЧУЩІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- численна участь у вебінарах Школи соціальної підтримки соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників, батьків;
- запис вебінарів та підготовка тематики за вимогами стейкхолдерів;

- систематичні зустрічі та особисті супервізії працівників соціально-психологічних служб від викладачів кафедри соціальних технологій;
- моніторинг діяльності соціально-психологічних служб за проханням представників освітньо-виховних установ і закладів освіти.

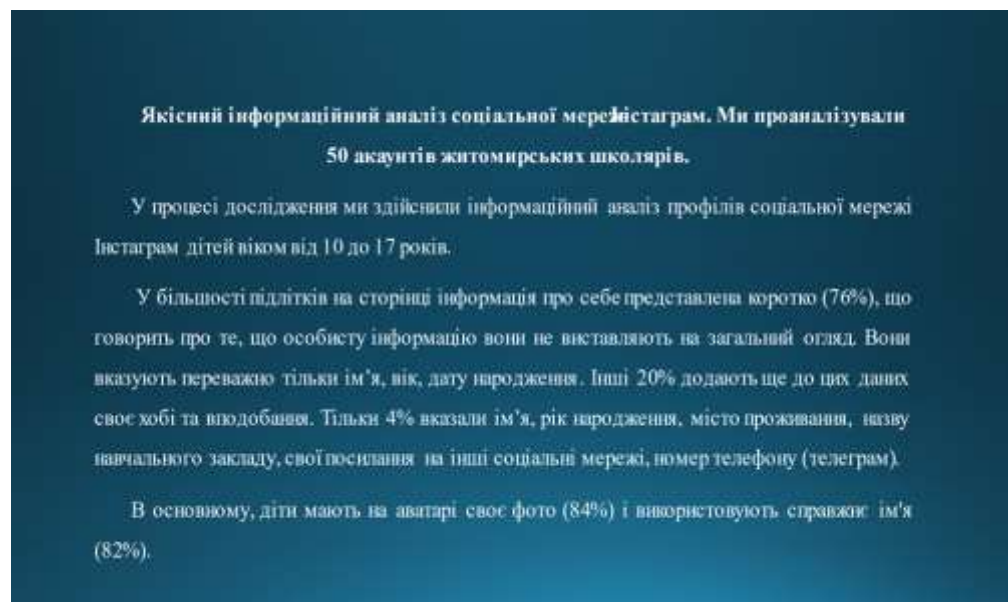
ОСНОВНІ ЕТАПИ

1. Теоретична підготовка вебінару.
2. Підготовка рекламної продукції і розміщення покликання на зустріч Школи соціальної підтримки у соціальних мережах.
3. Проведення і запис зустрічі.
4. Підбиття підсумків, відповіді на питання, анонс наступного заняття.

ЗМІСТ ПРОЄКТУ

Одна з тем вебінарів, що розглядалися під час роботи Школи соціальної підтримки, – «Суїцидальні наміри дітей та підлітків», висвітлювала такі аспекти:

- Теоретичний аналіз термінів «суїцидальна поведінка» та «суїцидальні наміри».
- Методи психологічного впливу адміністраторів «груп смерті».
- Соціально-психологічні причини суїцидальної поведінки дитини.
- Особливості дитячих суїцидів та основні прояви суїцидальної поведінки дітей.
- Результати опитування підлітків та якісного інформаційного аналізу підліткових акаунтів у соціальних мережах.
- Робота соціально-психологічної служби освітнього закладу з профілактики суїцидальної поведінки.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ І АВТОРОК

<p>Видавничий проєкт. Нотатник-Щоденник для Батьків і Дитини</p>	<p>ЗОЛОТЮК Людмила Ярославівна – кандидатка філологічних наук, методистка Житомирського територіального відділення Малої академії наук України</p>
<p>Громадські організації у сфері надання соціальних послуг особам з інвалідністю</p>	<p>ХМУРОВСЬКА Тетяна Віталіївна – здобувачка ОП Соціальна робота, Житомирський державний університет імені Івана Франка; Наукова керівниця: КОЛЯДЕНКО Світлана Миколаївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри соціальних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка</p>
<p>Емпатійне спілкування у попередженні домашнього насилства. Каскад тренінгів</p>	<p>ПАВЛИК Надія Павлівна – докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри соціальних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка; ХОДАКОВА Світлана Анатоліївна – голова правління Громадської спілки «Інститут місцевої демократії «Відкрите суспільство», м. Вінниця</p>
<p>Місія молоді у розвитку громадянського суспільства в Україні. XXI Міжнародний «Тиждень Освіти Дорослих» ЮНЕСКО в Україні</p>	<p>БОЛТІВЕЦЬ Сергій Іванович – професор, доктор психологічних наук, голова Всеукраїнського координаційного Бюро Міжнародної громадсько-державної програми «Освіта дорослих України», завідувач Відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики України</p>
<p>Реабілітація осіб з інвалідністю за допомогою мистецтва на прикладі міжнародного художнього симпозіуму-пленера осіб з інвалідністю «Мистецтво без обмежень»</p>	<p>КРАВЧЕНКО Оксана Олексіївна – докторка педагогічних наук, професорка, декан факультету соціальної та психологічної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; КУЧЕР Галина Михайлівна – кандидатка педагогічних наук, начальниця управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради;</p>

	МОЛОЧЕНКО Інна Анатоліївна – аспірантка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
«Соціальна робота в пенітенціарній сфері»: творчі завдання до курсу підготовки фахівців соціальної сфери	КОЛЯДЕНКО Світлана Миколаївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри соціальних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка
Студентський конкурс соціальних проєктів «Подорожуємо без бар'єрів»	КРАВЧЕНКО Оксана Олексіївна – докторка педагогічних наук, професорка, декан факультету соціальної та психологічної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; ЧУПІНА Катерина Олександрівна – викладачка кафедри психології, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Студентський проєкт із соціального мапування. Карта соціальних установ	КУПРІЙЧУК Ірина Сергіївна, МАСОН Павлина Петрівна – здобувачки ОП Соціальна робота, Житомирський державний університет імені Івана Франка; Наукова керівниця: ПАВЛИК Надія Павлівна – професорка кафедри соціальних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка
Школа соціальної підтримки (для соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників і батьків)	КОЛЯДЕНКО Світлана Миколаївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри соціальних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка

